

Mälik Deşti-Gypjak barada

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Mälik Deşti-Gypjak barada MÄLIK DEŞTİ-GYPJAK BARADA

(Gypjak sährasynyň salary)

Tatar taýpalary san boýunça örän köpdir. Olar arassa suwly, gözel howaly Deşti-gypjakda ýasaýarlar. Goýun, sygyr ýaly mallaryň eýeleridi. Deşti-gypjak sährasynyň kybla tarapy Hazar deňzi we Baýtas deňzidir. Ýagny Gara deňizdir. Ol iki deňzin arasynda çerkez we gürji taýpalary bardyr. Gündogar tarapy Horezm, Otrar, Sefnak ýurtlary, Türküstan, Hytaý, Çine barynça demirgazyk tarapy baýyrlardyr, çöllüktdir, derýalardyr. Günbatar tarapy Ors, Bulgar, Osman ýurtlary. İlki wagtda bir syýahatçylyk kerwen Horezmden çykyp arabalar bilen üç aýda Kryma gelerlerdi. Aslynda hiç haçan haryt getirmezlerdi. Çünkü otluk we suwly ýerlerde ol taýpadan ol taýpa göçüp-gonup ýorerlerdi.

Soňra Teýmirleň ol ýurtlary haraba edip, kimsini öldürip, kimsini gyryp çykdy. Deşti-gypjakda köp halk göçüp-gonup ýörensoňlar gara öýlerde oturarlardy. Ajdarsaraý, Yrmak, Serajuk, Hajy, Terhan, Azak, Krym, Kufe, Aždarhan atly şäherler bina edildi.

Tataryň ilkinji bolan patyşasy mälîm däldir. Emma Çingiz handan soňra patyşalaryň iň ulylary Mätbuta şasydyr. Çingizden Deşte ilki höküm eden Bujihandyr. Soň ol aradan çykdy ogullarynyň arasynda jedel bolup, ahyr hanlyk oglı Bereket hana galdy. Ol Allatagala uýup, musulman boldy. Tatar taýpasynyň yslama gelmesini buýurdy. Saraý atly şäheri saldyrды. Ol şäheri paýtagt edindi. Ulamalara we sap ýürekli adamlara mähir-myłaýymlyk görkezip, her tarapdan ulamalar saraýa gelip, jem boldular. Saraý şäheri uly Derýanyň kenarynda ýerleşip, şäheri kanallar bölýär. Syýasatçy alymlar bir pikire gelip, kanaldan uly Derýa bolmaz, Rusdan gelip, Hazara döküler. Häzirki tatar hanlarynyň ata-babalary bulardandyr. Soňy. Taryhy makalalar